

VEVERICA NE MORE UMRETI

Mira Miheličeva

Vzdignil sem Tinčka z vozička, ki mu pravi Mina »športni«. Zmeraj govori, da mu bo nekoč kupila pravi invalidski voz z visokimi kolesi, jeklenimi vzmetmi in usnjeno prevleko, pa čeprav bi ga morala naročiti iz Amerike. To bo tedaj, ko ji bodo priznali premoženje gospoda generalnega ravnatelja, v čigar garaži zdaj vsi stanujemo. Za zdaj vise Tinčkove hrome nožice z navadnega otroškega vozička in se vlečejo po tleh kakor dvoje uvelih stebelc. Vzdignil sem ga torej — fantiček je za svojih šest let nenavadno majhen in lahak — in ga odnesel pod veliki kostanj, kjer smo veverico pokopali. Posadil sem ga na travo poleg grobka, ki smo ga prejšnji dan napravili in ga je Tinček po otroški navadi okrasil s cveticami. Pokleknil sem na eno koleno in nekaj časa samo sopol in krehal, jaz, stari nadušljivec, kakor bi se bil ne vem kako utrudil. Pritisk v prsih, hujši od nahuhe, pa ni hotel ponehati; še zdaj noče. Tinček me je dolgo gledal s prevelikimi, pametnimi očmi. Na vsem lepem me je objel okrog vratu in si potegnil mojo staro plešasto glavo k ustnicam. Skrivnostno mi je zašepetal v uho: »Jutri bo spet vstala. Veverica ne more umreti.«

Ampak začetni moram od prvega, ne od zadnjega konca. Povedati hočem, da sem nekega jutra sedel pred našo hišo, vendar to ni hiša, ampak garaža. Pa tudi garaža ni, ker nihče več ne spravlja avta vanjo, temveč stanujemo zdaj mi, ljudje, pod njeno streho. Ime mi je Bertl in sem po poklicu čevljar, zdaj spet v zasebnem sektorju, kakor se mi posmehuje moj nečak Lenko. Star sem ... kajne, to je važno povedati, zakaj tudi na sodniji so me ondan najprej vprašali, koliko sem star, in sem jih rekel, da dvainšestdeset. Potem so me vprašali: »Kje ste bili prej?« Kdaj prej? sem hotel vedeti. »No, preden ste se naselili v tisti garaži.« Tukaj, tovariš sodnik, sem rekel. »Kje tukaj?« so se ujezili. Tukaj, tovariš sodnik, sem ponižno ponovil. »Kje vendar?« Toliko da se niso zadržli. No, tukaj, v areštu, sem dejal. Toda že spet se prehitvam.

Hotel sem povedati, da sem sedel tistega jutra, bilo je v poznem poletju, pred našo hišo, se pravi, pred bivšo garažo. Jutro je bilo lepo in tiho, kakor da na svetu sploh ni ljudi. Na rami mi je čepela veverica in hlastno glodala lešnikovo jedrce, da so mi delci lupinice leteli za vrat in me prijetno sčebetali. Veverico mi je prinesel neki železničar, ki sem mu popravil škornje toliko da ne zastonj. Že prvi trenutek se me je udomačena živalca privadila, lazila je po meni in skakala, kakor bi bil drevo, mi jedla iz roke in se igrala z menoj kakor mačica. Prenoč-

vala pa je v moji kučmi, ki sem jo hranil na neki polici med drugo staro šaro. Če sem potem kdaj zvečer nepričakovano zaropotal, je pokukala ven, skočila na polico zraven kučme in počakala kakor priden otrok, da sem stopil k nji in jo pogladil po glavicici. Trenutek je stala čisto mirno in se pustila gladiti — niti s kosmatimi ušesci niti s košatim repom ni mignila. Gledala me je z okroglimi črnimi očmi pametno kakor Tinček in potem mirno spet zlezla spat. Jaz pa sem stal tam, zmajeval z glavo in srce se mi je topilo od čudne miline in tudi oči so mi bile nekam mokre, menda od češnjevca, ki ga včasih rad srknem, kadar me obide neka slabost v želodeu.

Da, sedel sem torej z veverico na rami in popravljaj star čevelj, ki mi ga je prinesla naša stara, čeprav sem v naprej vedel, da mi ne bo plačala z denarjem, ampak samo z besedami. Od tod sem imel lep razgled po nekdanjem parku gospoda generalnega ravnatelja, ki obkroža nekdanjo hišo in sega tja do reke. Naša hiša, se pravi, garaža, pa stoji ob cesti in jo veže s hišo gospoda generalnega ravnatelja lep, širok privoz, ki ga zdaj preraščata plevel in trava. Tam dalje med brezami in srebrnimi smrekami je trava zelo visoka — kdo bi jo kosil? Veliko sence je, veliko drevja, ki ne rodi, kakor pravi Mina. Ona bo pozneje dala vse posekati, pravi, in bo zasadila samo sadno drevje. Najprej pa bo dala posekati veliki stari kostanj, ki je večji od vseh drugih dreves in jemlje hiši sonce, se pravi, nekoč ji ga je jemal, zdaj pa ne več, ker hiše ni več, temveč stoji tam samo še razvalina. Hiša je bila proti koncu vojne bombardirana in porušena tja do pritličja, da je zasulo gospoda generalnega ravnatelja, njegovo ženo in hčerko. Ruševine so toliko počistili, da so prišli do mrličev in jih pokopali, potem pa ni podrtija nikogar več zanimala, dokler niso veliko pozneje nakazali meni šoferjeve sobice v garaži, ki je ostala nepoškodovana in tudi prazna, zakaj šofer je bil že zdavnaj pobegnil z avtomobilom čez mejo. Jaz sem namreč ostal brez stanovanja, potem ko sem se vrnil iz... pa to ne sodi sem.

Da, hotel sem reči, da sem tistega jutra sedel na prostem in gledal pred seboj park in podrtijo nekdanje hiše s slepimi čzganimi okni v pritličju in črnimi, štrlečimi dimniki, ki so ostali celi. Narava se je bila spet polastila zgradbe s travo, grmovjem in koprivami, kakor se polasti groba, v katerem smo pozabili na mrličje. Sedel sem pred odprtimi vrati svoje sobice, se pravi, svoje nekdanje sobice, zakaj zdaj je belj Piskerjeva kakor moja. Ta, namreč Pisker, se je pred nekaj meseci priselil z ženo k meni, ker je prav tako ostal brez stanovanja, potem ko so ga... No, priselil se je za štirinajst dni, dokler ne dobi novega stancvanja, kakor je rekel, pa ga še do danes ni dobil. Z enim koncem

očesa sem lahko tudi videl nekdanji cvetličnjak, v katerem so nekoč tudi pozimi cvetele cvetlice, zdaj pa tam sicer ne cvete, ampak prebiva naša stara. Lepega dne se je prikazala tukaj, ker so jo po dveh letih odpustili iz bolnišnice kot zdravo. Dvignila je krik in vik, da nima na vsem svetu kam iti, pa je služila dvajset let kot kuharica pri gospodu generalnemu ravnatelju in ima zdaj vso pravico tukaj prebivati, ker so ji gospod generalni ravnatelj ostali še zadnje plačo dolžni. Reva se mi je smilila, ampak Piskerca je seveda ni pustila v hišo, se pravi, v garažo, dokler se ni stara, ki je ni bilo moč pregnati, vgnezdila kar v cvetličnjaku, katerega s pločevino prekrita streha je ostala cela. Seveda je steklo v veliki sprednji steni povečini popokalo in se razbilo, toda ženska je prazna okenca prevlekla s časopisnim papirjem in se za zdaj kar dobro počuti. Pozimi bo tako in tako zmrznila, pravi Piskerca, in če ne prej, se je bomo takrat odkrižali.

Sedel sem torej na trinožniku v prvem blagem soncu na betoniranem prostoru pred garažo, kjer so nekoč prali avto in ki se je tudi tistega jutra mokro lesketal, vendar od rose. Tu pa tam so bili po gladkem betonu nasuti kamenčki, ki jih je Tinček včeraj nametal tja z lopatico. Tudi ti so se vsak zase bleščali kakor žlahtni kamni v kroni kakega cesarja. V razpoko od betona se je bilo usedlo nekaj zemlje in tam je zrastle regrat, ki je ponosno in veselo obračal zlato glavico k meni kakor žezlo. Sedel sem tam zadovoljen in bogat in sem imel rad vse stvari, bleščeče se kamenčke, regrat, mravljo, ki je hitela mimo moje noge, najbolj pa veverico, ki mi je sedela na rami in me ljubeče vlekla za čop las, ki mi izpod golega temena poganjajo na zatilniku. Z veverico sva si bila samo enkrat v jezi, ko se je hudoba spravila nad knjige na polički nad mojim pogradom in je najprej nagrizla »Mrtvega gostača«, nato »Grofico Genovefo«, nato »Pegama in Lambergarja« in se slednjič lotila še »Miklove Zale«, ki je bila najljubše berilo moje drage rajne sestre, Lenkove mamice. Precej časa sem poslušal sumljivo škrtanje, preden sem se domislil, kaj žival počenja. Koščki papirja in droben sivkast prah so kar leteli na moje ležišče, dokler se nisem, ves posut z papirnatim snegom, vzdignil in jo pregnal s hudim kregom, pa mi je tako zamerila, da me do večera ni pogledala, temveč je samo renčala in pihala vame, kadarkoli sem se ji približal, in sem moral veliko pokoro delati z orehovimi jedrci in lepimi besedami, da mi je odpustila. Knjige, ki sem jih zmeraj rad bral, so tako razpadle, toda ostala je velika knjiga pred menoj, vsak dan odprta s soncem in dežjem, travami, vetrom, pa z drobnimi in velikimi stvarmi. Tako sem torej sedel tam s krono, žlahtnimi kamni in žezlom in z ljubo živalco na rami in jutro je bilo tako tiho, da sem začel peti od veselja, ker je bilo

tako tiho. Pel sem staro pesem, ki sem se je bil naučil še od očeta, ki je bil prav tako čevljar, na moji rami je veverica rahlo mukljala, medtem ko me je vlekla za lase, jaz pa sem pel: »Bog oča je ustvaril vse bose ljudi, da čevlji so dragi, smo krivi sami.«

Zdajci se je na pragu za menoj prikazala Piskerca z razpuščenimi lasmi in v sami kombineži, kakor sem videl, ko sem se kradoma ozrl. Je že tako, da moram zdaj, ko živimo v skupni sobici, velikokrat glavo stran obračati in mižati, žal pa včasih prepozno zamižim. Česala se je in metala lase čez prag, se pravi, čez mojo ramo, zakaj v sobici ni prostora, da bi se česala, če noče zasipati s lasmi Piskerja, ki se razteza čez vso dolžino našega stanovanja, kadar spi. Nekaj časa je stala tik za menoj, kakor bi hotela še mene, starca, izzivati s svilen o kombinežo in toplim sopuhom ženskega telesa, ki ga je bilo v jutrnjem hladu posebno občutiti, potem pa je, nemara zaradi tega, ker je nisem več pogledal, tako zacvilila, da je veverica kar odskočila, se v velikem loku pognala z mene na tla in jo ucvrla na suho hruško v bližini. Piskerca je rekla, da je mislila, da mi sedi na rami podgana, kar je bila seveda debela laž, jaz pa sem zaklel, zakaj, kadar mi kdo veverico prestraši, postanem tako hud, da se potem sam sebi čudim. Piskerca je rekla, da nimam takta, ker preklinjam v damski družbi. Rekla je: »To zmeraj pravim Piskerju, Pisker, mu pravim, tvoj prijatelj Bertl je dober človek, toda ne zameri, Pisker, jaz pri njem tako rekoč pogrešam takta.«

Skobacal sem se na noge, stopil pod hruško in začel veverico milo vabiti, naj mi skoči na iztegnjeno roko, pa me je žaba samo gledala navihano kot le kaj in me ni hotela ubogati. Zaradi tega sem se še bolj ujezil na Piskerco, zakaj zmeraj sem se bal, da bo veverica lepega dne pobegnila in se ne bo več vrnila k meni v moje tesno človeško življenje. Tako hud sem bil, da sem ji kar osorno rekel: »Ali sem vaju jaz vabil k sebi, ko se nista imela kam dati, potem ko so vaju...«

»Tiho!« je zacvilila, »Kako si upaš sploh namigniti. Ali nisi obljubil, da ne boš nikdar, nikdar in nikomur...« Molčal sem, ona pa je rekla, da je bil Pisker vendar moj kolega. Seveda, kolega! sem si mislil.

Usedel sem se spet in začel peti novo vižo: »Jaz šoštár, tí šoštár, šoštárja oba, rajonsko usnje uzma!«

Udarila me je z glavnikom po glavi in zaklicala v sobo: »Oskar! Možek! Pridi ven in povej Bertlu, da je nesramen!«

Iz notranjščine se je oglasil Pisker: »Baba, mir!« Piskerca pa je rekla, da tudi pri Piskerju včasih pogreša takta. Ona je tako rekoč iz boljše družine in ne prenese, da bi jo kdo zmerjal z babo.

Ta trenutek je stopila iz garaže Mina.

Še prej moram povedati, da sem si uredil, potem ko so mi nakazali šoferjevo sobico, v samem garažnem prostoru, ki je bil polu vsakovrstne ropotije, nekakšno delavnico, ker sem bil ta čas v rajonski čevljarini izgubil službo. Toda kmalu potem, ko sta se priselila k meni Pisker in Piskerca, je lepega dne prišla še Mina, se pravi, prišli so Mina, Martin in Tinček na vozičku in pripeljali cizo, na cizi pa je bil star šivalni stroj, zarjavel železen štedilniček, zofa, ki je kazala rebra, pleten kovček, nekaj žimnic in cul. Mina je rekla, pravzaprav zavpila, da so najbližji sorodniki pokojnega generalnega ravnatelja, se pravi, da je njen mož njegov sin, se pravi, nezakonski sin, kar je vseeno, ker imajo v naši novi državi nezakonski otroci iste pravice kakor zakonski. Rekla je, da se bo za zdaj naselila v velikem garažnem prostoru, in ko sem ji skušal lepo razložiti, da je to moja delavnica, je kratko malo pometala tistih nekaj mojih stvari na vrt in postavila v garažo štedilniček, ki je imel samo tri noge, in ga je morala s krepelcem podpreti, da je stal. Martin, njen mož, je medtem pobegnil in se skril v park. Jaz sem ji nekaj časa skušal braniti, toda potem je začel Tinček jokati, Mina pa ga je vzdignila z vozička in mi pokazala, da je hrom. Začela je na vse grlo vpiti: »Kam naj nesem ubogega pohabljenca? Mar naj ga v vodo vržem?« Zamahnila je z otrokom proti reki, jaz pa sem se zelo prestrašil in sem ji ga vzel. Fantiček se me je oklenil, da se mi je v srce zasmilil, in pomislil sem, da se je pravkar pričelo poletje in bom lahko delal na prostem, jeseni bo pa že kako. Nato mi je Mina vzela otroka in mi ukazala, naj ji pomagam pospraviti rapotijo iz garaže in znositi njene stvari noter, kar sem tudi storil. Zvečer pa sta prišla domov Piskerjeva in Piskerca je rekla, da bi se to ne bilo nikdar zgodilo, ko bi bila ona tukaj. Vprašala je Mino, ali ima od stanovanjskega urada kakšno nakazilo za stanovanje v garaži, Mina pa je vprašala njo, ali ima nakazilo. Potem sta si v lase skočili, in kar nas je bilo zraven moških, smo porabili vse sile za to, da smo ju ločili. Mina se je umaknila v garažo, od koder je potem grozila, da bo vsakogar ustrelila, kdor bi jo poskušal vreči ven, in čeprav nismo videli, ali ima res pištolo, je Pisker vendarle odskočil, ker ne trpi strelnega orožja. Rekla je tudi, da je Martin, njen mož, že napravil vlogo na sodnijo, naj se mu prizna pravica do očetovega imetja, ki je postalo po vojni ljudska imovina, ker je umrl brez zakonitih dedičev, in ko se bo to zgodilo, nas bo vse vrgla ven. Piskerca pa je zavpila, da je bil stari tako in tako vojni zločinec in je zaradi tega vsa njegova zapuščina po vsej pravici postala ljudska, se pravi, moja, Piskerjeva in Piskerčina, torej nima Mina tukaj nič iskati. Nato ji je Mina izza vrat zabrusila, naj gre kar po milico, če misli, da ona, Mina, ne sme s svojo družino ostati tukaj, in videlo se bo, kdo ima v

ravnateljjevi garaži večjo pravico, ona ali Piskerca. Ta seveda ni šla po milico, temveč je šla rajši v svojo sobo, Mina pa se je umaknila v notranjščino garaže. Toda vrata je Piskerca pustila odprta in je nekaj časa kričala, da bomo to res videli, in Mina je kričala iz garaže, da bomo videli, slednjič pa sta se obe utrudili in šli smo spat. Naslednjega dne sem šel na stanovanjski urad, da bi se pritožil, se pravi, štirinajst dni sem hodil tja, da so me potem sprejeli. Pravzaprav me je napodila Piskerca, da se moram pritožiti, češ da so se k meni vselili ljudje brez nakazila in naj jih tovariš za pisalno mizo prisilno izselijo, ker zlepa nočejo nikamor. Toda tovariš za pisalno mizo me je samo čemerno vprašal, kam naj jih izseli, in odprl neko velikansko omaro, ki je bila zvrhano polna papirja, in dejal, da je tukaj šest tisoč prošenj za stanovanje, ki jih ni, na cesto pa menda ne bomo metalj ljudi, kajne da ne, ker bi to ne bilo socialno, in naj si sami pomagamo. Tiho, nekam osramočeno sem vzel klobuk in odšel. Tako smo torej ostali skupaj: jaz, moja veverica, Pisker, Piskerca, naša stara, Mina, Martin in Tinček. Pozabil sem povedati, da je prišel še Lenko, sin moje rajne sestre. Študiral bi rad, veste, v našem mestu — in ko sem dobil sobico v garaži, sem mu pisal, da bo lahko pri meni stanoval, dokler česa boljšega ne najde. Fant je torej prišel, ali prepozno, ker so ga ta čas že drugi prehiteli. Na srečo stoji zadaj za garažo šupa za orodje, v kateri tedaj ni bilo več orodja, temveč samo star gugalnik. Lenko je vzel nekaj desak in strešne lepenke in prekril streho šupe, koder je najbolj puščala, si napravil iz zabojev pograd in risalno mizo — za arhitekta pojde — in se naselil, pa še zadovoljen je bil prve čase, češ da nekateri njegovi tovariši kar na postaji prenočujejo.

Zakaj ne moremo biti z malim, se pravi, s šupo zadovoljni? Vsi smo bili lepo pod streho, kajne, in do zime z njenimi mrazovi je bilo še daleč, ne glede na to, da je pozimi velike topleje, če so ljudje nekoliko bolj na tesnem, toda Lenko je hotel, da bi nam bilo še boljše, in iz tega se rado izcimi kaj slabega — vsaj zame se je.

Toda vrniti se moram k Mini, ki je tistega jutra stopila iz svojega stanovanja, potegnila za seboj voziček s Tinčkom in ga potisnila predme. Fantček je sedel tiho kakor po navadi, sklepal koščene ročice in gledal predse, kakor bi gledal zelo daleč. Mina je rekla: »Dobro jutro, Bertl! Tinčka pustim pri vas. Martin se zdajle ne utegne ukvarjati z otrokom, jaz pa moram v mesto.« In brž je izpulila regrat, ki je rasel v razpoki, in ga zagnala stran.

»Oh, vaš možek za gotovo spet slika!« je zaklicala Piskerca, ki je Mina še pogledala ni. »To mora biti nebeško, imeti slikarja za moža.

Zadnjič mi je rekel, gospa Beti, mi je rekel, vi imate tako malarično glavo, enkrat vas bom naslikal.«

»Moj mož ni slikar, ampak izložbeni aranžer,« je rekla Mina. »Ali mislite še dolgo strašiti v sami kombineži?«

»Uh, kakšen laudon je ta ženska!« je zavpila Piskerca. In res je Mina velika in močna ženska hudih oči, da bi se je moški kar prestrašil, če bi jo na samem srečal.

»In, prosim, pustite mojega moža pri miru!« je rekla Mina, ki je najbolj strašna, kadar hoče biti vljudna.

»Jaz?« je zavpila Piskerca. »Jaz, ljudje božji, ki zmeraj pravim Piskerju, Pisker, mu pravim...«

»Ženska vaših let!« je rekla Mina, čeprav je Piskerca dve leti mlajša od nje, kar vemo vsi, odkar so zadnjič popisovali prebivalstvo.

»Vi boste menj očitali leta?« je zavpila Piskerca. »Vi, stara omara?«

»Še eno tako zinite!« ji je rekla Mina in zamahnila, toda Piskerca se ji je pravi čas umaknila.

Vstal sem in ju začel prositi: »Nikar no, golobičici!«

»Pisker, Pisker!« se je drla Piskerca, kakor bi jo kdo odiral.

»Vrni se v posteljo, avša,« se je leno oglasil Pisker iz notranjščine.

Ta trenutek je odprla še naša stara lino v cvetličnjaku in pomolila glavo ven. Kakor vsako jutro, je imela tudi danes lase navite na papirnate svaljke. Včasih pozabi, da jih ima še na glavi, in hodi do večera tako naokrog. Nos si potresa z moko, pravi, da si ga pudra. Pri bombardiranju jo je zadel v glavo kamen, ravno ko je šla na vrt po peteršilj, kar ji je seveda rešilo življenje, toda Piskerca pravi, da ji je kamen ostal v glavi. Kadar nas gleda, se po navadi začudeno in gosposko drži, kakor bi ne mogla razumeti zdrahe, ki jo zganjajo tako navadni ljudje. Tudi tistega jutra je napela šobo in užaljeno pogledala proti nebu, preden je rekla:

»Majngot, odkar smo bili bombardirani, ni bilo v ti hiši takšnega trušča! Tukaj smo vajeni drugačnih manir, da ni misliti, kako drugačnih! Gospod so zmeraj govorili skozi zobe, da jih je bilo komaj slišati. Fanika, čaja, bite šen, toda brez vsega... Z limono in rumom so ga pili samo gospica Triksi. Gnedige frau so pili kakao. Majne heršaften, to je vendar hiša generalnega ravnatelja!«

Mina se je potrkala po čelu in nas vprašala, zakaj stare vendar nismo že zdavnaj poslali v norišnico ali hiralnico, stari pa je rekla: »Ali vam nismo že stokrat dejali, da pojdite v dom za onemogle?«

»Jaz, ki sem dvajset let služila v tej hiši?« je rekla stara. »V najboljših letih med onemogle, zaradi ljudi, ki so se od nekod pritepli!«

»Pritepli?« je rekla Mina. »Vi veste, da je moj mož zakoniti naslednik vašega rajnega gospoda, njegov edini sin!«

»Gospod generalni so imeli samo gospico Triksi,« je odvrnila naša stara. »Ako pa so kdaj čez planke skočili, nisve vedeli tega niti jaz niti gnedige frau!«

Mina je udarila z nogo po tleh in zavpila, naj bi že zginila ta stara coprnica, ta babura. Sploh naj se vsi že poberemo iz njene hiše.

Zdaj se je Piskerca vame zakadila, češ da sem jaz kriv, da imamo zdaj Mino na vratu, ki nas iz hiše meče, z druge strani pa me je začela tudi Mina pestiti, s kakšno pravico sem vzel Piskereo in Piskerja k sebi v sobo.

»Nikar, dragi sestri,« sem ju miril, »saj smo vendar vsi...«

»Človek bi vas tepel,« je kričala name Mina in me je res sunila pod rebra.

»Vsi smo bratje in sestre,« sem skušal še jaz kričati, toda napadel me je tak kašelj, da nisem mogel dalje.

»In čemu je bilo treba še študenta v šupo, kjer bi mogla jaz rediti kure?« se je na vsem lepem spomnila Piskerca.

»Gospod niso nikdar pustili, da bi po vrtu špansirale kure, in bi tega tudi zdaj ne dovolili,« se je zdajci s hudim krikom vmešala stara.

Jaz sem si ta čas toliko opomogel, da sem vsaj zajavkal: »Živimo v miru, ljube moje, vsi ubogi zemljani...«

Toda Cimbara se je drla, da kure vse potacajo in ponečedijo in bi jih gnedige frau ukazala zaklati, in Piskerca je vpila, da bi ji že pokazala, če bi hotela zaklati njene kure, dokler ni stara kratko malo zaloputnila line in izginila, Mina pa se je prijela za glavo in zastokala, da tako ni več mogoče in da se nekaj mora zgoditi in se bo. Potem mi je še enkrat naročila, naj pazim na Tinčka, pogladila otroka, ki je ves čas molčal in gledal nekam daleč, in odšla s svojimi težkimi koraki, postavljajoč stopala ploskoma navzven. Piskerca pa si je uprla roke v boke, se pravi, v kombinežo, in se začela ozirati okrog sebe kakor general, ki je njegova vojska pokosila vse nasprotnike.

»Moj pokojni papa je bil policijski nadzornik in po njem imam karakteristiko,« se je pohvalila. »Moj papa je bil...«

»Navaden policaj, ki je ponoči preganjal pijance, kadar so na pločniku opravljali malo potrebo,« ji je segel v besedo Pisker, ki se je ta trenutek prikazal med vrati moje, se pravi, svoje sobice. Bil je na pol oblečen, spredaj so mu s hlač še zvonile oprte. Pravkar se je obril in si brisal obraz z dišečo vodo.

»S teboj sploh ne govorim več,« je rekla Piskerca in se užaljeno vrgla v stari gugalnik, ki je ostal tukaj še iz ravnateljstevskih časov.

Pisker je rekel, da tega žal ne verjame. Ženskam sploh ne verjame, je rekel in se domišljavo nasmehnil, preveč da je imel opravičiti z njimi. Seveda je Oskar zastaven dečko s črnimi kodri, ki mu silijo v majhne živahne oči. Menda ga je res lepo pogledati, posebno, kadar se smeje in kaže dve vrsti volčje belih zob, smeje pa se, mislim, zmeraj, vsaj jaz ga še nisem videl, da bi se kisló držal, razen takrat, ko so nas vse tri... Tudi lepo oblečen je zadnje čase, posebno, odkar so ga vzeli v službo pri »Vinocetu«, kjer meša, kakor pravi Piskerca, neko pijačo iz starih kosti. Ne glede na to pa je zmeraj brez ficka v žepu in tako se je tudi to pot obrnil k meni in mi rekel, naj mu posodim tisoč dinarjev, ker nima drobiža. To je imel za posrečeno šalo, ker se je začel na vse grlo smejati, meni pa se ni zdela tako posrečena in dejal sem: »Posodi — ali pa si mi že kdaj kaj vrnil?«

»Tako smešno majhnih vsot človek res ne vrača,« je rekel Pisker in se spet zarežal, medtem ko se je Piskerca še naprej užaljeno gugala in mu grozila, da bo že še videl, ali bo še kdaj spregovorila ali ne.

»No, ali bo kaj?« je rekel Pisker in iztegnil roko. Tako mi sproti pobere vsak dinar. Ne morem se mu ustavljati, že zato ne, ker mi grozi, da bo povedal Lenku o meni nekaj, kar bi me bolelo, če bi fant izvedel, pa tudi zato ne, ker je Pisker veliko mlajši in močnejši od mene. Zajaval sem torej, da nimam tisoč dinarjev, temveč sto, če hoče.

»Vlecj ti za nos davkarijo, mene ne boš!« je rekel Pisker. »Tisoč!«
Začel sem brskati po žepih, ampak tisoč jih nisem zbral.

»Beračija!« je zavpil Pisker in odrinil voziček s Tinčkom, da se mi je laže približal. Otrok toliko da se ni prevrnil, medtem ko si je Pisker začel tlačiti moje ficke v žep.

»Ubožček!« je zaklicala Piskerca, planila z gugalnika in počenila poleg otroka: »Z njim ne smeš tako!« In začela je posmrkavati, tožeč, da je tako mehkega srca, in res je bila videti vsa mehka, ko je poihtevala in se je vse, kar je bilo okroglega na nji, rahlo stresalo. Pisker pa je pograbil namiljeni čopič, ki ga je bil pustil na polički nad umivalnikom pri vratih, in prsknil Tinčku milnico v obraz.

Zdaj je Tinček zajokal: »Očka! Očka!« in iz garaže je pritekel Martin v posvaljkanem črnem žametastem jopiču, ki ga zmeraj nosi. Prste je imel popackane s črnilom in si jih je brisal v cunjo, prepojeno z barvami. Piskerca pravi, da ji Martin ne ugaja, ker ima preveč pravilne poteze na obrazu — kakor ženska. Ne glede na to pa se mu tako nastavlja, kakor trdi Pisker, da ji je on, namreč Pisker, že večkrat zagrozil, da jo bo vrgel, če se ne bo spametovala, skozi okno. Na srečo je naše okno pritlično, se pravi, samo nekaj čevljev od tal.

Martin je torej pritekel in vprašal: »Kaj se je zgodilo, ljubček?«

Tinček si je brisal milnico z obraza in tiho jokal. Tedaj je Martin pogledal od Tinčka v čopič v Piskerjevi roki in razumel. Vendar je rekel samo: »Tinček, ne joči! Stric se je pač šalil!« Potem se je sklonil k otroku in mu začel s svojo cunjjo brisati obraz, da je bil otrok ves marogast.

Tedaj je Piskerca na vsem lepem zacvilila, kakor bi se bila šele ta trenutek zavedela, da je v šami kombineži: »Ježeštana, jaz pa sem še slečena! Kaj neki si bodo ljudje mislili o meni!« Toda Martin je ni natančneje pogledal, temveč je neomajno povešal oči, in zato je nerada izginila v našo sobico, Martin pa je rekel Piskerju: »Ali vas ni sram nagajati takšnemu otroku?«

Pisker je vzdignil čopič in izzivalno rekel: »Hočete še vi?« Martin pa se je zdrznil in nehote odskočil, da je Pisker med glasnim krohotom odšel za ženo kot zmagovalec.

Videl sem, da je Martina sram in tudi mene je postalo sram in rekel sem: »Jaz bi ga bil moral, Herodeža, s kopitom po glavi, saj je vaša gospa meni naročila, naj pazim na otroka. In res bi ga bil malo da ne mahnil, toda kadar me prime huda jeza, si zmeraj pravim: Bertl, drugi naj se tepo, ti nisi Kajn. Navsezadnje je človek človeku brat in brat je brat, najsi je stokrat prašič.«

Martin je sedel na zaboj pred garažo, ki nam rabi namesto klopi, in začel z eno roko potiskati voziček s Tinčkom gor in dol, kakor delajo matere, kadar hočejo uspavati otroka. »Tudi jaz se nerad spuščam v boj,« je rekel, »toda to je slabost.«

In pogledal me je s takšnimi očmi, kakor bi iskal potrdila za nedoločno upanje, da vendarle ni takšen slabič, kakor sam o sebi misli.

Jaz pa sem rekel: »To ni slabost, marveč usoda. Karkoli storiš, usodi ne uideš. Jaz, denimo, bi se bil mogel skriti v mišjo luknjo, pa bi me bil Pisker našel in se naselil pri meni, in je zato najbolje, če se človek s svojo usodo kar sprijazni in je to sploh edina pot, kako moreš biti srečen.«

Martin je neverno stresel nekoliko predolge svetle lase, ki se mu rahlo kodrajo na zatilniku, tako da Pisker zmeraj pravi, da je podoben kakšni preklicani filmski divi.

Začutil sem, da ga nisem prepričal, in sem zato hotel sam sebe prepričati in sem zamomljal, da ni nikdar tako slabo, da bi ne moglo biti še slabše, in da sem jaz, bog ga bodi zahvaljen, vsaj smel ostati samski, zakaj poročenim je še huje.

Martin pa je menda mislil, da nanj cikam, zakaj planil je: »Toda jaz — jaz imam rad svojo ženo!«

Nanagloma je vstal, vzdignil fantička in pričel z njim hoditi po betonskem tlaku, ki se je bil ta čas že posušil, ker je sonce toplo pripekalo. Medtem ko se ga je Tinček trdno oklepal, je Martin bolj sebi kakor meni govoril: »In rad imam otroka, on mi je vse! Ko doraste, bo študiral, bo vse tisto, kar nisem mogel jaz postati.« Spomnil sem se, da je šele včeraj rekla Piskerca, koliko bolje bi bilo za Tinčka in njegove starše, če bi ubogi hromec umrl. Martin pa je govoril dalje: »Slikar boš, kajne, Tinko? Tako pameten je in nadarjen, bolj kakor drugi otroci. Srečen sem, da ga imam in da...« Na vsem lepem se mu je glas pretrgal. Posadil je otroka nazaj in ga vprašal: »Boš svinčnik in papir, Tinko? Zadnjič si tako lepo narisal konjička.« Potegnil je oboje iz žepa in mu dal. Nato se je obrnil proti zidu. »Ne morem! Nisem dovolj močan. Pravkar je tako brezobzirno napadla Piskerco in tisto staro revo. Takšnih surovosti ne prenesem...«

In spet je bilo jutro zelo tiho, zdaj pa tišina ni bila več podobna vesoljnemu plašču dobrote, ki odeva svet. Zastrmel sem se v nebo in majhni kosmiči oblakov, ki so viseli na nebu, so bili na vsem lepem videti sivi, celo črni. Zdajci sem zapazil neko gibanje v malinovju pod suho hruško. Trije kosi so jezno zapiskali in odleteli, iz grmovja pa je lahno skočila veeverica, ki je bila prej izginila, kakor bi se bila raztopila v zrak. Obstala je na planem z zvedavo dvignjeno glavicco in bistro in ljubeznivo gledala proti nam. Tinček je iztegnil ročico in razburjeno, in vendar potihoma zaklical: »Očka, poglej, kako je lepa!« Trznila je z glavicco, kakor bi mu bila prikimala.

»Očka, poglej, kakšen repek ima!«

»Kakor vse veeverice, Tinko.« je rekel Martin.

Veeverica pa je stala tam vsa napeta in ljubka, kakor da bo zdaj zdaj vzletela in zaplavala po zraku. In res se je trenutek nato, brez teže in prosta kakor veter, kakor bi se sploh ne dotikala tal, pognala proti meni in mi je že obsedela na kolenu. Tiho sem položil Tinčku v ročico jedree, da je pričel živalco krmiti. Lično je približala tačice z lešnikom h gobčku. Vsi smo jo gledali s prisrčnim veseljem, celo Martin. Iztegnil je roko in začel božati veeverico nežno in previdno, kakor bi bila mehurček iz milnice. Zdajci mu je zaupljivo položila smrček, svoj vlažni mehki smrček, na roko. Kdaj pa kdaj ji je vztrepetal svilnati rep, drugače je bila čisto mirna. Tinčku se je razlivala čez obraz tista sijoča svetloba, ki sem jo doslej videl samo pri njem. Koščeno, in vendar mehko ročico je iztegnil veeverici nad glavicco, kakor bi jo hotel obvarovati — mar sonca, ki je poševno prodiralo skozi listnato steno drevja? Nenadoma mu je ročica trznila, zakaj veeverica je bila zastrigla z ušesi in se kakor blisk pognala po divji trti, ki je preraščala sprednjo

steno garaže, na nizko streho. Prej kakor mi vsi je bila slišala, da nekdo prihaja. Toda bil je samo moj Lenko in veverica, ki ga je prepoznala, se je spet spustila k nam. Martin jo je občudujoče gledal. »Krilati duh,« je zamrmral. »Ariel...«

Lenko je pritekel, zakaj ta sploh ne zna počasi hoditi. Bil je seveda strašno lačen in je že spotoma vpil, ali imam kaj zajtrka. Ko sem mu pomolil kos kruha s pičlo marmelado, je kar hlastnil po njem in ga začel otepati. Srajce si v prehudi naglicij ni utegnil zapeti in je zadaj sploh prodajal platno, ker si jo je bil pozabil zatlačiti za pas. Tudi bos je bil, kakor bi ne imel strica čevljarja. Precej preglavice mu delajo zmeraj lasje, ki so svetli kakor lan in se razraščajo na vse strani v štrleče čope, ki si jih mimo tega še venomer kuštra, da se mi zdi včasih, kakor ga imam rad, res podoben strašilu. Pravzaprav sem grd, mi kdaj pa kdaj — precej poredkoma — toži, zakaj fant je že v letih, ko mlad človek rad pogleda za dekletom. Toda njegove oči so velike in modre kakor pri moji ljubi rajni sestri in mislim, da bo nekoč vsaka prava ženska vesela, če jo bo tako pogledal, kakor je znala pogledati ona, kadar je imela koga rada. Tako hrupen je zmeraj, tako razburjen, tudi kadar ni najmanjšega razloga za to, toliko maha okrog sebe, da je veverico spet prepodil. Z velikimi skoki jo je ucvrla proti staremu kostanju.

»Ušla, ušla bo!« je toliko da ne zajokal Tinček.

»Čakaj, nazaj ti jo prinesem!« je zaklical Lenko, ki je bil ta čas že pospravil poslednji zalogaj kruha. Pognal se je za živalco, a se je potem nenadoma ustavil. Stal je tako mirno, da sta dva rejena, kakor premog črna kosa švignila brez strahu tik mimo njega. Potem je rahlo, previdno zamahnil z roko, kakor bi nas hotel opozoriti, naj pogledamo. Veverica je bila zdaj pri vrvi, kjer je Mina sušila perilo. Nekakšna stara vreča je bila padla z vrvi na tla. Živalca se je bila tam uprla z zadnjima tačkama ob zemljo, pograbila z zobčki debelo, na pol odparano nit in se na vse kriplje trudila, da bi jo odtrgala. Lenko se je zvijal od neslišnega smeha, vendar si ni upal dati glasu od sebe, da je ne bi zmotil. Odparala je po hudem trudu za kakšna dva čevlja niti in si jo s sprednjima tačkama urno ovila okrog smrčka, kakor delajo ženske, kadar zvijajo volno v klobčič. Nato se ji je posrečilo, da je konec niti odtrgala. S klobkom v gobčku je odskakljala dalje. Bežala je proti staremu kostanju. Lenko ji je sledil, plazeč se kakor Indijanec. Videl sem, da se igra, zakaj zvijal se je med travo kakor kača in si sem ter tja del dlan za uho, kakor da prisluškuje. Tinček se je začel smeјati.

Veverica je smuknila na drevo in se navpično pognala po starem raskavem deblu. Lenko je počasi plezal zadaj za njo. Nato je v neki rogovili občepel tiho kakor miška. Sonce in senca sta se igrala na njegovem kvišku obrnjenem, očaranem obrazu. Slednjič se ni mogel več premagati in je zaklical: »Gnezdo si dela! Gnezdo!«

Sonce se je bilo ta čas dvignilo tako visoko, da je čez velikansko krošnjo starega kostanja posijalo na razvalino pod njim in jo posulo z zlatom. Nehote je Lenko obrnil glavo in uprl pogled navzdol med razrito opeko in v grozljivo slepe odprtine, kjer so bila nekoč okna. Nato je spet pogledal gor v krošnjo, kjer nismo mogli videti veverice, kakor jo je videl on, in spet nizzdol in nato razprostrl roke, kakor bi mu bilo pognalo tam par poštenih perutnic in hoče zdaj zafrfotati po zraku, nad ruševinami.

»Skočil bo, norec!« je prestrašeno zavpil Martin.

Toda Lenko je samo začel poskakovati po veji, da je zapokala pod njim. Potem se je vendarle precej previdno spustil na tla in pritekkel k nam, toda brez veverice.

»Ali ste videli?« je zaklical. »Vlakno si je ovila okrog smrčka, ker ga potrebuje za svoje gnezdo. Naveličala se je naše stanovanjske stiske in hoče imeti lastno hišico. In tudi meni se je posvetilo tam zgoraj na drevesu, ko sem jo gledal! Za božjo voljo, stric, kako da se nismo tega že zdavnaj domislili? Saj se nam hiša sama ponuja, kaj hiša, palača, ponuja se nam, če bomo znali vsaj toliko prijeti za delo kakor drobna žival, namesto da gnijemo kakor v pesjaku, nedostojnem človeka!«

»V kakšnem pesjaku.« sem se razhudil, »duša božja! To je zelo dostojna garaža in vsak avtomobil bi je bil vesel.«

Lenko si je zakopal obe roki v lase, da so mu svetli čopi še huje zsršeli od glave. Nekaj znojnih kapljic se mu je prikazalo na čelu od razburjenja. Še nikoli niseim videl sinjega ognja, toda njegove oči so ta trenutek v resnici sinje gorele. Dve rdeči lisi sta se mu prikazali na ličnicah in nos se mu je tako nagrbančil, da so se vse pege na njem strnile v eno samo.

»Od zgoraj sem jo gledal,« je zaklical, »prvič sem jo gledal od zgoraj — našo hišo — in videl, da je pravzaprav treba le malo popraviti, da nas bo mogla vse sprejeti. Mar ni vsa podkletena? Temelji trdno stoje. In zidovi malone do prvega nadstropja. In opeke je naokrog še toliko, da bo zadostovalo do strehe.«

Martin ga je pazno, z nekim odporom poslušal. Lenko pa se je čedalje huje razvnel. »In zemlja je naša, se pravi, ljudska imovina. Samo prošnjo nam je treba vložiti, da nam dovolijo zidati. Ali veste, kaj se to pravi?«

Martin je bolešno nagubal čelo. »Kako veste, da bi bila takšna prošnja ugodno rešena? Glede tega zemljišča, te stavbe, mislim, je že Mina, moja žena, vložila neko prošnjo.«

Ali Lenko ga sploh ni poslušal — srečno lastnost ima, da ne sliši, kadar noče — zacepetal je in zaklical, da moramo seveda najprej stavbo počistiti in sortirati gradbeni material, ki ga bo toliko, da nam ne bo treba priskrbeti veliko novega. Tudi delovno silo imamo, zakaj zidali bomo sami, kar nas je tukaj moških, ženske pa nam bodo opeke podajale in malto mešale. Če bo treba, nam pride na pomoč še nekaj njegovih tovarišev, študentov, ki so vajeni tega dela še z mladinske proge. On bo polir in tudi načrte bo sam napravil kot bodoči arhitekt — malenkost!

»Brez denarja pa le ne boste mogli!« je skoraj sovražno dejal Martin.

»Vi pa res naprej in naprej nekaj sitnarite.« mu je zabrusil Lenko. »Priskrbimo si posojilo, ki ga daje država za gradnjo stanovanjskih hišic delovnim ljudem.«

Nato je začel vpiti: »Na razvalinah bomo zgradili novo življenje. Že vidim bele stene, kako se dvigajo iz tehle ruševin! Bele stene, velikanska okna, ki se leskečejo v soncu...« In pokazal je proti podrtiji, ki se je dvigala pred nami vsa krušča se in žalostna, prava podoba uničenja in smrti.

Rekel sem samo: »Toda pomisli, duša božja, da prav zdaj ni dobiti stekla...«

»O, kakšno življenje bo to, sončno in jasno!« je zaklical Lenko in se ob svojih besedah kar opajal. »Tako poniževalno je, kakor zdaj živimo, potem pa bomo srečni!«

»Bog te usliši.« sem dejal, ker se mi je zdel Lenko lep z žarečimi očmi in lici, najsi sem vedel, da ogenj pri njem po navadi hitro zagori, kakor bi vzplamtela slama, in prav tako naglo ugasne.

Martin je rekel: »Vi resno mislite, da je to mogoče?« Ustnice so mu bile tanke in posmehljive in grizel si jih je, kakor da noče preveč povedati.

»Postaviti tistole hišo?« je rekel Lenko in pokazal proti razvalini.

»Osrečiti ljudi?« je vprašal Martin tiho, do malega tako, kakor bi čutil neko žalost in srd.

»To je zelo preprosto in celo nujno.« je zaklical Lenko.

Zmeraj je bil tak, ljubi moji! Že kot petnajstleten fantiček jo je popihal mamici v partizane. »Nič se ti ni treba tresti zame, mamica,« jo je tolažil, »Švabi naj se tresejo!« Kaj? Mislil sem, da se bo vrnil kot general...

Ta čas je Tinček iztezal ročice in klical veverico, naj se vrne, in Lenko se je na vsem lepem nečesa domislil in spet zdrvel pod kostanj in jo še sam poklical in res je švignila po deblu nizdol in mu skočila na roko. Stisnil si jo je v naročje in pritekel z njo k nam. Živalca je dajala mukljajoče glasove od sebe. Košati rep se ji je zvijal v čudovite oblike. Igrivo je grizla Lenka po koži in nekaj javsknila.

»Sladkorček je zaslužila, ker je bila ona tista, ki nam je dala idejo!« je zaklical, segel s prosto roko v žep in ji ga dal. Željno je zaškrtala na koščku sladkorja. Kakor majhen otrok se mu je vgnezdila v naročju, s prednjima tačkama ljubko držala sladkarijo in uživajoče zatiskala oči. Toda kmalu je bila sita, izpustila je sladkor na tla in se hotela Lenku izviti. On pa si jo je posadil na ramo, medtem ko jo je ves čas božal. Začela je riti po lanenih pramenih njegovih las, vsepovsod ga je tipala z neutrudnimi tačkami, da se je moral smejati, medtem ko nam je veselo govoril, kje bosta imela Martin in Mina spalnico v naši novi hiši, kje Tinček sobo z velikim sončnim balkonom — kajne, Tinček? — kje bosta prebivala Piskerca in Pisker, kje bo imel Martin svoj slikarski atelje — saj ste zmerom hoteli slikati? — in kje bom imel jaz svojo delavnico in spalnico. Naša stara, je dejal, bo na podstrehi, ker potrebuje za svojo glavo zraka, pa tudi on, Lenko, bo imel svojo sobo in risalnico visoko zgoraj — zaradi razgleda. Do zime hišo pokrijemo, pozimi bo stavba počivala, spomladi pa jo odzunaj omečemo, vstavimo okna in vrata in se vselimo. Veverica je začela begati krog in krog njegovega pasu, kakor bi bil deblo, na katerem se mora ona skrivati pred podlasico, katera jo lovi, lovil pa jo je Lenko z urnimi rokami in poskakoval med to igro pred Tinčkom, ki je vzklikal in veselo mahal.

»Ali ni to preprosto?« je zaklical Lenko, veverica pa se ga je ta čas naveličala, skočila z njega in izginila v malinovju.

Martin se je začel smejati: »Res preprosto!«

Lenko ga je potrepljal po rami: »Človeštvo se loti samo takšnih nalog, ki jih more rešiti.«

Nekoč sem videl mlade ljudi, ki so pravkar končali srednjo šolo, ka-li, in so med glasnim prepevanjem in z rdečimi nageljčki v gumbnicah hodili po mestu, in milo se mi je storilo, ko sem pomislil, kako kmalu jim bo življenje izpulilo nageljčke iz gumbnic in jim stisnilo grla, in tudi zdaj se mi je skrčilo srce, ko sem gledal Lenka, ki je mislil, da more čez noč postaviti veliko srečno hišo tako rekoč z lastnimi rokami. Vse telo mu je utripalo v toplem navdušenju in videl sem, da je v njegovi glavi stavba že zrastle do slemena, vrh katerega se zeleni smrečica z vihrajočimi trakovi. Če si sami ne pomagamo, je

klical, ne bomo nikoli zlezli iz mizerije. »Zato bom jaz zidal! Ali boste zidali z menoj, ali ne boste?«

In vzdignil me je z mojega trinožnika in začel plesati z menoj okrog Tinčka divjo polko, medtem ko je na ves glas, malone pobesnelo kričal: »Hura! Zidali bomo!«

Tako je vpil, da je tudi Tinček začel vriskati in se je celo čemerni Martin moral smejati najinemu nerodnemu plesu in sploh smo vsi skupaj zganjali takšen hrušč in trušč, da sta Pisker in Piskerca čisto prestrašeno pritekla iz naše sobice.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal Pisker. »Ali ste zadeli glavni dobitek na loteriji ali kaj?« Zdaj je bil do kraja oblečen, lepo po zadnji modi, bleščeč se, z namazanimi lasmi, polit z neko dišečo vodico, ves vlažen in gladek, kakor bi ga bila krava obliznila. Tudi Piskerca je bila lepo opravljena in odišavljena in je hotela vedeti od Martina, kaj za božjo voljo nam je, ta pa se je kar zvijal od smeha, toliko da ni jokal, in ni mogel iztisniti niti besede.

Zdajci je Lenko potrkal na linico evetličnjaka, edino, v kateri je bilo še steklo, in zaklical: »Hej, Cimbara, Cimbarca!«

»Kristus! Naj mi da kdo cigareto,« je dejal Pisker, zmajujoč z glavo. »Potem moram brž v službo in tudi Beti mora v službo.«

Dal sem mu cigareto in mu pojasnil, da si je moj petelinček vtepel v glavo, da bi mogli z združenimi močmi na novo postaviti tistole podrto hišo in si tako sami pomagati do stanovanja. Na vsem lepem sem se spomnil, medtem ko sem mu to razlagal, da je tovariš v stanovanjskem uradu, tisti, ki mi je pokazal omaro s šest tisoč prošnjami, prav tako dejal, naj si sami pomagamo, in seglo mi je v pamet, da Lenkova misel nemara le ni tako slaba. Pisker pa se je z ženo spogledal in odkimal in zavpil, da je to neumnost. Ta čas je pomolila glavo iz line tudi naša stara in se začela raburjati, da ona ni Cimbara ali Cimbarca, temveč se piše Fanika Cimber, bite šen.

»Pridite ven, tovarišica! Sestanek stanovanjskega sveta!« ji je zaklical Lenko. »Vsi, ki tukaj stanujemo, se moramo zbrati, da bi sklenili, kako se bomo skupno lotili gradnje!«

Pisker je rekel, da je to zemljišče državna last in je nesmisel gevoriti, da bi mogli tukaj zidati, najsi bi sploh kdo od nas imel kaj denarja, ki ga nimamo.

»Jaz moram v službo,« je rekla Piskerca. »Odkar delam pri Avtopolet, vsako noč sanjam, da se vozim v bujkih in šavroletih, in kar zdi se mi, da te sanje nekaj pomenijo.«

Cimbara pa ni prišla ven, ampak je samo bolj iztegnila vrat in pomolila glavo kolikor mogoče daleč skozi lino in rekla: »Poslušajte,

Ljudje, če ste že vsi skupaj zbrani! Imela sem tri rajsnaglne, lepe, velike, še iz prejšnje Jugoslavije. Kdo mi jih je vzela, vas vprašam?»

»Saj hočete spet stanovati v tisti gosposki vili?» jo je vprašal Lenko. »Na novo jo bomo pozidalj in tudi vi dobite svoj prostor v nji, ker imate do tega pravico — stanovati na kraju, kjer ste dvajset let delali,« je rekel Lenko.

»Ali kdo mi je pobral rajsnaglne?» je hotela vedeti Cimbara.

Ta čas je Pisker nekaj šepetal z ženo in videl sem, da mu Lenkova misel nikakor ni pogodu, že zato ne, ker bi moral sam prijeti za delo, če bi se uresničila, on pa ima zdaj mehke in čiste roke, pač pa prihajajo k njemu ob večerih neznanj ljudje in potem jih vidim, kako se stiskajo za razvalino, ob kateri slone včasih o mraku kolesa, ki jih je več ko ljudi, in potem kolesa izginejo, mar v samo razvalino ali kam drugam — kdo bi to vedel. Neumno bi se mu tudi zdelo vlagati prošnjo in opozarjati oblasti na nas, ki živimo tukaj v lepem miru, kakor zmeraj pravi, in zato je nadrl Lenka, v čigavem imenu da govori, ko nas poziva, naj začnemo pri priči prostovoljno zlagati opeko in čistiti ruševine.

»Hvala bogu, toliko svobode pa je pri nas, da nikomur ni treba prostovoljno delati, če noče!« je zavpil s hudimi očmi.

»Da, in tudi toliko je je, da se boste smeli še naprej stiskati v garaži, medtem ko bomo mi stanovali v tisti hiši!« mu je odvrnil Lenko neugnano, kakor je bila njegova navada, če mu je kdo ugovarjal.

»Kaj? Kdo bo stanoval v naši hiši?« je zakričala Mina, ki nam je ta čas prišla za hrbet, ne da bi jo bil kdo opazil.

»Mi vsi,« je rekel Lenko do malega slovesno. »Mi vsi, ki jo bomo spet postavili z lastnim delom.«

»Nekaj protipostavnega so si izmislili,« je rekel Pisker z zlobnim poudarkom, »in jaz že vem, kaj to pomeni, nasprotovati redu in postavam.«

Mina pa se je zakadila v Martina, kakor da je on vsega kriv. »Komaj ti hrbet obrnem, že kaj nemogočega uganeš!«

»Toda Mina, jaz nisem nič...«

»Ti veš, da je to zemljišče s hišo najino!«

»Toda Mina, saj nama ga niso še priznali in sploh je dvomljivo...«

»Kako morejo potem drugi tukaj zidati?«

»Toda Mina, saj sama veš, da midva nimava denarja in...«

»Dobila bova posojilo,« je zaklicala Mina in udarila z nogo po tleh.

»Na kaj?« je rekel Pisker in se začel krohotati. »Na izložbe, ki jih kazi vaš mož?«

»Posojilo bomo dobili mi.« je rekel Lenko, ki je stal zdaj na zaboju in mahal, »naš gradbeni kolektiv, ki ga bomo zdajle ustanovili, zato da postavimo delovnim ljudem še eno hišo!«

»To je hiša generalnega ravnatelja!« je zavpila iz svoje line Cimbara, ki je od jeze kar križem gledala. »Gospod generalni ravnatelj bi nikdar ne dovolili, da bi tukaj po njihovem posestvu kaj prezidavali in brskali ljudje, ki so se od nekod pritepli — ksindl. Gospod generalni ravnatelj so bili iz fine familije, da ni povedati, kako fine. Eden njihovih bratov so postali župan ljubljanski, eden pa so se obesili.«

Tedaj nam je vsem zaklical Lenko veselo in zmagoslavno, kakor da je zdaj njegova stvar dobljena: »Poglejte žival, ki ve, česar ljudje nočemo uvideti! Veverica si pleče gnezdo na kostanju, ker si hoče sama zgraditi dom, in že zbira vse potrebno za gradnjo, kakor bi morali pri priči začeti tudi mi! Poglejte!«

Vsi obrazi so se obrnili v smer, kamor nam je kazal Lenko, samo Cimbara je potegnila glavo iz line in jo silovito zaloputnila. Zdajci je Mina razkačeno zavreščala: »Moja preproga!«

To je bilo tisto, kar sem imel jaz za staro vrečo in je bilo padlo z vrvi po tleh. Veverica je bila spet tam in je pulila iz že načetega kosa novo vlakno. Upirala se je z zadnjima nožicama v travo in vlekla in vlekla s takšno resnobo in prizadetostjo, da jo je bilo milina gledati. Nekaj niti si je bila že ovila okrog gobčka in je bila zdaj tako zaverovana v svoje početje, da je čisto preslišala Minin težki korak. Mina je stopila k živalci in jo pograbila. Nato jo je z vso silo tresčila ob betonski steber, na katerem je bila pritrjena vrv za perilo. Nekdo je kriknil.

Potem je minilo precej časa, zelo veliko časa. Ne vem, kako dolgo sem čakal, da se bo živalca spet zganila. Martin — on je bil tisti, ki je prej kriknil — je obrnil glavo proti zidu in tam obvisel z razpetimi rokami, kakor bi bil na križ prabit. Jaz pa sem še in še gledal, kdaj se bo zganila. Zdaj je bilo spet vse zelo tiho, ampak tiho kakor v grobu. Nenadoma je Tinček glasno zajokal. Lenko je počasi stopil k stebri, prijel temno svilenasto kepo in si jo vzdignil k zameglenim očem. Zelo utrujeno in počasi je rekel nekaj, česar nisem slišal, ker sem začel jokati kakor Tinček. Potem je Lenko zmajal z glavo in me pogledal, kakor da se je nekaj pretrgalo v njem — tisto navdušenje, od katerega je bil prej tako lep in ki je hotelo vsem toliko dobrega, tudi Mini — vsem.

»Kaj me tako gledate?« je zavpila Mina, čeprav je ni nihče gledal. »Jaz moram misliti na svojega otroka, na svojega ubogega pohabljenca! Na svojih rokah ga nosim, odkar se mu je to zgodilo, na svojih rokah

ga bom nosila do njegove smrti. To je bila njegova preproga, preproga izpred njegove posteljice!«

»Po kateri ne bo nikdar več hodil,« je zamolklo, trdo rekel Martin.

Mina ga menda ni slišala. Šla je mimo nas vseh s hudim obrazom in zaloputnila vrata za seboj.

Pisker se je posmejal. »Kristus, zdaj moram res v službo,« je zaklical. Odšel je in tudi Piskerca je odšla.

Moral sem kašljati in kašljati. Moja naduha. Potem smo Martin, Lenko, Tinček in jaz veverico pokopali pod starim kostanjem, na katerem si je pletla gnezdo. Da, moral bi še povedati, kako smo se potem vendarle lotili gradnje, ampak to je druga zgodba — ali pa je ista? Povedal bom samo, kaj je Martin rekel Lenku, ko smo živalco zagrebli. Rekel mu je: »Ali še verjamete, da je mogoče osrečiti ljudi?«

»Še,« je rekel Lenko in stisnil zobe.

Da, posadil sem Tinčka na travo poleg grobka, ki smo ga prejšnji dan napravili in ga je Tinček po otroški navadi okrasil s cveticami. Tinček me je dolgo gledal s prevelikimi pametnimi očmi. Na vsem lepem me je objel okrog vratu in si potegnil mojo staro plešasto glavo k ustnicam. Skrivnostno mi je zašepetal v uho: »Jutri bo spet vstala. Veverica ne more umreti.«

EAST-END II

Matej Bor

Star par. Že tisoč let sta poročena
kot mržnja z mržnjo.
Tale hip
sta zapletena
v lovke besed — kot bi polip
polipa se ovil.
Samo če bi ju ubil,
bi ločil ju lahko.
In čas hiti.